

התעללות מינית והתנהגות אובדנית

ד"ר ירון בוקר

התעללות מינית הינה אחד הגורמים המשמעותיים ביותר בהתפתחות הפרעות בתפקוד המיני, הן אצל האשה והן אצל הגבר. אין זה משנה מתי קרתה ההתעללות ומה היה אופיה, כל ארוע מיני שלילי יכול בשלב כלשהו של החיים להתעורר ולצאת מהתת מודע אל המודע או להשאר בתת מודע ולגרום להפרעות ביצירת קשר מיני תקין.

ההפרעה יכולה להיות ראשונית, דהיינו חוסר אפשרות ליצירת קשר מיני מתחילת חיי המין, או הפרעה משנית שבה יתכן והיה קשר מיני תקין בעבר אך לפתע, ביום בהיר אחד, מופיעים קשיים במיניות. הקושי יכול להיות קשור לבן או בת זוג מסוימים, יכול להיות עקב קשר מיני השונה באופיו מקשרים קודמים אך באותה מידה יכול להופיע בקשר שעל פניו אינו שונה מקשרים קודמים. במקרים רבים לא ניתן לשים את האצבע על הגורם שהוציא לפתע את נושא ההתעללות שהיה חבוי במח, אל חיי המין.

למרבה האירוניה, הקושי יכול לפעמים להופיע דווקא כאשר מדובר בקשר טוב, קרוב ורציני ובעל סכוי לקשר ארוך טווח או תמידי ולעומת זאת בקשרים מזדמנים, יתכן שהמיניות תהיה כביכול תקינה.

בנשים שעברו התעללות מינית הקושי מתבטא בדרך כלל בכאבים בקיום יחסי מין, חוסר (או ירידה) בחשק המיני וקשיים בהגעה לאורגזמה.

בגברים שעברו התעללות מינית ניתן למצוא קשיי זקפה, שפיכה מעוכבת (חוסר יכולת להגיע לשפיכה או לאורגזמה) וכן הפרעות עד כדי חוסר בחשק המיני.

לא תמיד הנשים, ועוד יותר הגברים מודעים להתעללות שעברו, או שאינם מוכנים להודות בכך, ולכן יכולים קשיים אלה להופיע כביכול ללא סיבה למרות שהגורם הוא הטראומה המינית.

חשוב להדגיש שלא תמיד מדובר באונס ברוטאלי. במקרים רבים מדובר בארועים שקרו על ידי בן משפחה או אדם אחר מוכר, לעיתים כביכול בהסכמת הקורבן שהיה ילד ולא ידע מה נכון ומה לא נכון. הרבה פעמים קיימת גם האשמה עצמית של הקורבן על כך שלא התנגד וכביכול שיתף פעולה ואז יתכן גם נסיון להענשה עצמית על אותו מעשה נורא ש"עשיתי".

פרט להפרעות המיניות, יש להתעללות המינית יכולת לפגוע בתפקודים חברתיים ונפשיים רבים. הקושי יכול להתבטא בקושי בבנית מערכות יחסים ואמון, דכאון וחרדה, חוסר איזון במערכות הורמונים האחראיות לתפקוד במצבי סטרס, קושי בויסות רגשות ודחפים, יתר סיכון להפרעות אכילה ושימוש בסמים ועוד.

ההפרעות כוללות גם סכון יתר להתנהגות אובדנית.

במחקר שפורסם בעיתון American Journal of Psychiatry, עולה כי התעללות מינית היא גורם סיכון משמעותי לנסינות התאבדות, בעיקר בנשים.

המחקר נערך באנגליה ובדק נתונים ממחקר ה-British National Survey of Psychiatric Morbidity. הנתונים נאספו בקרב כ-8500 גברים ונשים בין הגילאים 16-74 באוכלוסיה הכללית. בנוסף לנתונים כלליים נשאלו המשתתפים במפורש על ניסיונות התאבדות ועל התעללות מינית.

במחקר נמצא קשר מובהק בין סיפור קודם של התעללות מינית ובין ניסיונות התאבדות וכוונות אובדניות. הקשר היה משמעותי בגברים ובנשים, אך היה חזק יותר בנשים בהשוואה לגברים.

יש להדגיש שסטטיסטית ידוע שגם התעללות מינית וגם נסיונות התאבדות שכיחים מראש יותר בקרב נשים.

החוקרים מצאו שקיום הפרעה אפקטיבית הינו מתווך בקשר שבין התעללות מינית בילדות והתנהגות אובדנית. (הפרעות אפקטיביות כוללות – דכאון, מאניה ומאניה-דפרסיה). נראה שהאפקט הינו מתווך בקשר בין התעללות מינית ואובדנות כך שבאנשים שעברו התעללות מינית דרושה ירידה קלה יותר במצב הרוח (בהשוואה לאנשים בריאים) כדי להביאם למצב אובדני.

הנתונים כללו פרטים על ניסיונות התאבדות של המשתתפים לאורך חייהם וכן כוונות אובדניות.

3.5% מאוכלוסיית המחקר דיווחו על התעללות מינית, (בנשים 5.2% ובגברים 1.6%). לא ברור האם זוהי השכיחות האמיתית או שגברים נוטים לדווח פחות על התעללות מינית. מתוצאות המחקר עולה, כי 430 (4.5%) דווחו על לפחות ניסיון אובדני אחד במהלך חייהם. לנשים היה סיכוי גבוה יותר באופן מובהק להודות בניסיון אובדני בעבר. לאורך החיים נצפו כוונות אובדניות ב-12% בגברים לעומת 17% בנשים, הבדל שהיה בעל מובהקות סטטיסטית.

בניתוח הנתונים נמצא קשר חזק בין התעללות מינית ובין מחשבות אובדניות בדומה לתוצאות שנמצאו לניסיונות אובדניים.

יש שני מסרים חשובים הנובעים מהמחקר –

למטפלים השונים - חשוב להעריך את האפשרות של התעללות מינית באנשים אובדניים. יש לנסות לבחון האם היתה התעללות מינית כלשהי בעבר אך חשוב להדגיש שזיהוי של טראומה בעבר לא תמיד משפיע על התכנית הטיפולית.

לציבור הרחב - חשוב להעלות את המודעות הציבורית להתעללות מינית בילדות, ולהשלכות ארוכות הטווח של התופעה.